

MODALITĂȚI DE INTEGRARE A ELEMENTELOR DE ISTORIE LOCALĂ ÎN PROCESUL INSTRUCTIV EDUCATIV

Doina Crișan
Școala Gimnazială Viișoara

“Un popor care nu își cunoaște istoria este ca un copil care nu își cunoaște părinții”
Nicolae Iorga

Integrarea elementelor de istorie locală contribuie la realizarea obiectivelor de ordin informativ și formativ pe care le urmărim în procesul instructiv educativ. Sub aspect informativ, aducerea elementelor concrete îi ajută pe elevi la aprofundarea, la cunoașterea multilaterală a fenomenului studiat, la însușirea temeinică a cunoștințelor, la fundamentarea științifică a activităților. Sub aspect formativ, elementele de istorie locală stimulează spiritul de observație, gândirea, imaginația, formarea aptitudinilor științifice ale elevilor. Ele contribuie la formarea însușirilor morale pozitive, la dezvoltarea sentimentului patriotic. Modalitățile de integrare a elementelor de istorie locală se stabilesc în funcție de natura elementului local, de scopul urmărit în activitate, de particularitățile de vârstă și de nivelul de dezvoltare intelectuală a elevilor. Important este ca metodele utilizate să sensibilizeze copiii față de valorile istorice, culturale, spirituale ale orizontului local, să contribuie la educarea tinerei generații în vederea conservării și exploatării bogăției istorice, culturale, spirituale ale localității natale. Cele mai adecvate metode care permit integrarea elementelor de istorie locală în cadrul activităților școlare și extrașcolare sunt: expunerea sistematică a cunoștințelor (povestirea și explicația), conversația, demonstrația, problematizarea, învățarea prin cercetare și descoperire, jocul didactic, brainstorming-ul, investigația, interviul.

Prin intermediul *povestirii* profesorul înfățișează, într-o formă expresivă și accesibilă, fapte și evenimente, descrie obiecte care nu sunt date în experiența elevilor datorită depărtării lor în timp și spațiu, care sunt puțin accesibile sau chiar inaccesibile pe alte căi. Elevii pot fi încurajați să participe și ei la explicarea faptelor în discuție deoarece astfel ei își vor însuși acele cunoștințe în mod activ și conștient, le vor păstra pentru o perioadă mai lungă de timp în memorie.

Demonstrația este cea mai frecventă metodă folosită în integrarea elementelor de istorie locală. Această metodă este folosită de multe ori în combinație cu altele cum ar fi: conversația, expunerea, problematizarea. Avantajul demonstrației constă în faptul că permite profesorului să prezinte obiecte reale (urme arheologice, etnografice, numismatice) sau imagini ale acestora (tablouri, portrete, reproduceri).

Învățarea prin cercetare și descoperire este o metodă strâns legată de atributele creativității. Elevii sunt stimulați să descopere multe lucruri noi despre istoria localității lor. Ei nu trebuie să memoreze fapte, procese, evenimente din istoria locală prezentate de profesor, ci să desfășoare o activitate independentă, să folosească metode proprii cercetării științifice pentru a-și îmbogăți cunoștințele legate de trecutul istoric.

Problematizarea orientează și activează gândirea elevilor în procesul învățării dirijate a cunoștințelor deoarece îi conduce la rezolvarea unor situații - problemă, reale sau aparente, între cunoștințele dobândite anterior și noile informații despre fenomenul sau procesul studiat, îi ajută să descopere unele adevăruri necunoscute de ei.

Jocul didactic este o metodă specifică realizării obiectivelor predării-învățării istoriei care facilitează înțelegerea unor concepte.

Interviul permite colectarea unor informații suplimentare celor obținute prin alte metode.

Activitățile extrașcolare oferă variate posibilități de însușire a elementelor de istorie locală. Prin excursii și vizite la muzee, prin colectarea de obiecte istorice, prin vizitarea expozițiilor, prin organizarea serbărilor școlare cu caracter istoric etc., elevii își îmbogățesc cunoștințele și își dezvoltă sentimentele.

Concursurile pe teme de istorie locală sunt forme de completare, de îmbogățire, de aprofundare și de consolidare a cunoștințelor de istorie locală, de istorie națională și de istorie universală.

Amenajarea colțului muzeistic presupune antrenarea elevilor în procurarea unor izvoare de istorie locală. Expoziția poate fi una permanentă sau poate fi organizată pe o anumită perioadă, pe diverse tematici: „Fotografiile bunicii”, „Amintiri din război”, „Portul popular”, „Copilăria de ieri și de azi” și altele.

Valorificarea elementelor de istorie locală în procesul instructiv educativ presupune și folosirea unor mijloace de învățământ specifice cum ar fi: obiecte și urme istorice, etnografice, numismatice, reprezentările grafice (modelele-fotografiile, portretul istoric, harta), mijloace tehnice audiovizuale.

Exemplu de bună practică

Proiectului Multicultural Comenius „*Interculturalitatea, creuzet al identității și cetățeniei europene*” (desfășurat în perioada 2011-2013, Școala Gimnazială Viișoara fiind Școală coordonatoare) a oferit prilejul prezentării elementelor istoriei locale în imagini, fotografii, interviuri, prezentarea unor meșteșuguri, tradiții, obiceiuri, sărbători specifice, artă culinară tradițională. Materialele prezentate au redat istoria locală în imagini de la începutul secolului XX până în prezent. Aceste materiale au fost realizate de către elevi sub îndrumarea cadrelor didactice și au constat în selectarea celor mai relevante poze din comunitate care redau locuințele, oamenii locului, costumul popular, activitățile economice, educaționale și culturale. Un alt material ilustrativ a constat în prezentarea a două interviuri realizate de elevii școlii cu d-nul Ambrozie Roșca, veteran de război, participant la al doilea război mondial și d-nul Eugen Vescan unul dintre autorii monografiei localității Viișoara și nepotul d-nului Ioan Vescan (n.1877) personalitate remarcabilă a vieții politice și culturale transilvănene din prima jumătate a secolului XX.

Voi reda un fragment din interviul înregistrat:

S: Cine sunteți și care este legătura dumneavoastră cu domnul Ioan Vescan?

EV: Mă numesc Eugen Vescan și sunt nepotul de frate al doctorului Ioan Vescan.

M-am născut în 1931 în satul Viișoara. Aici am copilărit și mi-am început studiile. În prezent locuiesc în municipiul Turda.

S: Când și unde s-a născut domnul Ioan Vescan?

EV: Ioan Vescan s-a născut la 22 august 1877 într-o familie de plugari români ortodocși. Mama sa, Ana și tatăl sau, Ioan au mai avut alți patru copii.

S: Ce ne puteți spune despre studiile domnului Ioan Vescan?

EV: Și-a început studiile în localitatea natală, Viișoara. Urmează liceul din Blaj, important centru al culturii române din Transilvania. Inițial a dorit să urmeze cursurile liceului din orașul Aiud dar nu a fost acceptat.

S: Care au fost motivele neacceptării sale la liceul din Aiud?

EV: La acea dată Transilvania era provincie a Imperiului Austro-Ungar. Cunoașterea limbii maghiare reprezenta o condiție obligatorie pentru a putea urma cursurile celor mai multe licee din Transilvania. De altfel doar în patru licee transilvănene limba de predare era limba română.

S: Ce facultate a urmat domnul Ioan Vescan?

EV: După ce își perfecționează limba maghiară, urmează cursurile Facultății de Drept la Târgu Mureș și apoi obține doctoratul în Drept la Cluj. Totodată se implica activ în mișcarea pentru drepturile sociale, politice și culturale ale românilor transilvăneni.

S: Care sunt evenimentele istorice care i-au influențat viața domnului Ioan Vescan?

EV: La începutul primului război mondial este înrolat, împotriva voinței sale, în armata austro-ungară pe frontul din Est, cu rangul de locotenent. Trăiește o adevărată dramă fiind nevoit să participe la luptele împotriva României. În decembrie 1916 cade prizonier fiind închis în lagărul de la Tarnița. Aici împreună cu alți prizonieri transilvăneni formează un corp de voluntari care va participa la luptele din Moldova împotriva Austro-Ungariei, pentru eliberarea Transilvaniei.

S: Ne puteți descrie activitatea domnului Vescan după terminarea războiului?

EV: Odată cu trecerea Transilvaniei din administrația Austro-Ungariei în cea a României, Ioan Vescan participa la impunerea administrației românești în această provincie. Totodată este numit prefect al județului Mureș.

S: Care au fost meritele domnului Vescan la evoluția comunității din satul său natal?

EV: Prin contribuția sa personală a fost ridicată în 1935 în Viișoara o nouă Biserică Ortodoxă. Acest lăcaș de cult a fost sfințit în 1936. Sprijină școlarizarea a 19 tineri pe care îi trimite la școli din Târgu Mureș și Brașov pentru a învăța diferite meserii.

S: Ne puteți spune concret cum i-a sprijinit pe acești tineri?

EV: S-a interesat îndeaproape de soarta acestor tineri, de rezultatele lor școlare, de cazarea lor. Duminica după slujba religioasă, se întâlnea cu ei și se interesa de nevoile pe care le aveau.

S: Domnul Ioan Vescan a fost și un activ om politic. Ce ne puteți spune despre cariera sa politică?

EV: A fost membru al Partidului Național Țărănesc și deputat în Senatul României. A fost un apropiat al premierului Iuliu Maniu și al Casei Regale. În calitate de om politic și avocat Ioan Vescan a luptat pentru drepturile românilor transilvăneni.

S: Considerați că contemporanii săi i-au prețuit cu adevărat activitatea?

E.V: Cu siguranță. Pentru meritele sale deosebite a fost distins cu ordinul „Regele Ferdinand I” și alte decorații românești și străine. Totodată locuitorii din satul natal au dorit să schimbe denumirea localității în cinstea sa, Vescănești. Modest, doctorul Ioan Vescan a refuzat.

S: Cum și-au manifestat membrii comunității din Viișoara aprecierea și respectul față de doctorul Ioan Vescan.

EV: În semn de respect pentru meritele sale, doctorul Ioan Vescan a fost înmormântat în cripta din Biserica Ortodoxă din Viișoara, ctitoria sa, iar în anul 1998 a fost dezvelit bustul său în fața lăcașului de cult.

S: Ce alte personalități din familia Vescan au contribuit la dezvoltarea comunității din Viișoara?

EV: Consider că nepotul său Iacob Vescan este un exemplu foarte potrivit. S-a născut în 1911 și a urmat cursurile școlii primare din Viișoara și ale Liceului „Regelui Ferdinand” din Turda apoi Școala Normală de învățători din Cluj. După absolvirea acestei școli este numit învățator în satul natal unde desfășoară o bogată activitate profesională, culturală și educativă. În decembrie 1942, în luptele de pe frontul din Rusia este dat dispărut.

Includerea elementelor de istorie locală în procesul instructiv educativ contribuie la cunoașterea, păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural, la manifestarea dragostei și respectului față de creatorii valorilor materiale și spirituale din zonă.

Bibliografie

1. Dulamă, Eliza, *Metodologii Didactice Activizante*, Editura Clusium, Cluj Napoca, 2008.
2. Vescan, Eugen, Vișinescu, Valentin, *Dr.Ioan Vescan - micromonografie*, Editura Cartea Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2006.
3. Gheorghe, Ioniță, *Metodica predării istoriei*, Editura Universității București, 1997.